

Borgarting lagmannsrett

- INSTANS:** Borgarting lagmannsrett – Dom
- DATO:** 2011-10-17
- PUBLISERT:** LB-2010-202132
- STIKKORD:** Privat straffesak. Ærekrenkelse. Krenkelse av privatlivets fred. Straffeloven § 246, § 247 og § 390. EMK artikkel 8 og 10.
- SAMMENDRAG:** Nettavisen hadde i en artikkel på valgdagen i 2009 betegnet saksøker som metadonbruker. Hun reiste sak mot avisen, redaktøren og journalisten med krav om mortifikasjon, oppreisning og publiseringsforbud. Hun fikk med to mot en stemme (delvis) medhold i tingretten. Nettavisen, redaktøren og journalisten ble frifunnet i lagmannsretten som kom til at saksøker hadde samtykket i intervjuet og at utsagnet om at hun var metadonbruker hadde tilstrekkelig faktisk forankring.
Henvisninger: [LOV-1902-05-22-10-§246](#) (Strl), [LOV-1902-05-22-10-§247](#) (Strl), [LOV-1902-05-22-10-§390](#) (Strl), [LOV-1999-05-21-30-EMK-A8](#) (Menneskerettsloven), [LOV-1999-05-21-30-EMK-A10](#) (Menneskerettsloven)
- SAKSGANG:** Oslo tingrett TOSLO-2010-35535 – Borgarting lagmannsrett LB-2010-202132 (10-202132PRI-BORG/01).
- PARTER:** A, Mediehuset Nettavisen AS og B (alle representert ved Advokat Sigurd Holter Torp) mot C (Advokat Per Danielsen).
- FORFATTER:** Lagdommer Arild Kjerschow, kst. lagdommer Børre Lyngstad, tingrettsdommer Sissel Rostad. Meddommere: Hjemmehjelper Stephan Hallvard Koll, pensjonist Jo Frisch, seniorrådgiver Britt Mona Bodding, lærer Inger Brit Lea.

Henvisninger i teksten: [LOV-1814-05-17-§100](#), [LOV-1902-05-22-10-§249](#) (Strl), [LOV-1902-05-22-10-§253](#) (Strl), [LOV-1969-06-13-26-§3-6](#) (Skadeserstatningsloven), [LOV-1981-05-22-25-§42](#) (Strpl), [LOV-1981-05-22-25-§440](#) (Strpl), [LOV-2005-06-17-90-§20-2](#) (Tvisteloven)

Saken gjelder krav om mortifikasjon etter straffeloven § 253 samt krav om oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-6 for ærekrenkelse, jf. straffeloven § 246 og § 247 og/eller for krenking av privatlivets fred, jf. straffeloven § 390 som følge av opplysning publisert i Nettavisen. Oppslaget er etter henvendelse til Nettavisen blitt fjernet, men det kreves dom for at det ikke på nytt publiseres.

Nettavisens journalist B fikk på valgdagen 14. september 2009 i oppdrag å intervju narkotikamisbrukere om deres syn på valget. B oppsøkte Vaterlandsparken i Oslo sentrum. Her møtte han anketparten, C, og to andre personer, D og E. Han intervjuet disse om valget og tok deretter et fotografi av de tre som var blitt intervjuet. Intervjuet med et bilde av de tre ble publisert i Nettavisen 14. september 2009 ca. klokken 1900. I intervjuet presenteres C som metadonbruker, idet det gjengis en uttalelse fra C med påhenget: « ..., sier metadonbruker C (42). »

C gikk ved stevning av 25. februar 2010 til privat straffesak mot Mediehuset Nettavisen AS, ansvarlig redaktør A og journalist B (i det følgende ofte benevnt Nettavisen), med krav om mortifikasjon av utsagnet om at hun er metadonbruker og krav om oppreisningserstatning med inntil kr 500.000 av Mediehuset Nettavisen AS og med inntil kr 100.000 av både A og B.

Oslo tingrett avsa 4. oktober 2010 dom med slik domsslutning:

1. Ansvarlig redaktør A og mediehuset Nettavisen AS dømmes til å tåle beskyldningen publisert i Nettavisen 14. september 2009 om at C er metadonbruker, erklært død og maktesløs.
2. Ansvarlig redaktør A dømmes til å betale oppreisning til C med 5.000 – femtusen – kroner.
3. B dømmes til å betale oppreisning til C med 5.000 – femtusen – kroner.
4. Mediehuset Nettavisen AS dømmes til å betale oppreisning til C med 20.000 – tyvetusen – kroner.
5. Ansvarlig redaktør A og Mediehuset Nettavisen AS forbys å publisere på nytt oppslaget publisert 14. september 2009 inneholdende påstanden om at C er metadonbruker.
6. Ansvarlig redaktør A, B og Mediehuset Nettavisen AS dømmes in solidum til å dekke Cs saksomkostninger for retten med 190.000 – hundreogtittusen – kroner.
7. Oppfylingsfristen for punkt 2, 3, 4 og 6 er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.

Dommen ble avsagt under dissens, idet rettens leder kom til at avisen, redaktøren og journalisten burde frifinnes.

For nærmere detaljer vedrørende saksforholdet vises til tingrettens dom og lagmannsrettens bemerkninger nedenfor.

Nettavisen, A og B har anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken ble henvist til ankeforhandling ved lagmannsrettens beslutning 17. januar 2011. Ankeforhandling er holdt 20. og 21. september 2011 i Borgarting lagmannsretts hus. Partene møtte sammen med sine prosessfullmektiger og avga forklaring. Det ble avhørt to vitner. Om bevisføringen for øvrig vises til rettsboken.

De ankende parter, Mediehuset Nettavisen AS, A og B, har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Nettavisen hadde på publiseringstidspunktet tilstrekkelig faktisk forankring for at det som ble skrevet var sant, og at man i det minste i aktsom god tro la til grunn at C var metadonbruker og at hun samtykket i publiseringen. Premissene for intervjuet var klare. Nettavisen ønsket å innhente narkomanes syn på stortingsvalget. C tok ingen forbehold verken mot å la seg intervju eller å bli identifisert. Hun reservert seg ikke med hensyn til hva som kunne publiseres av det som fremkom under intervjuet og ba heller ikke om å få kontrollere artikkelen. Hun protesterte ikke mot oppslaget før etter ca. tre måneder. Det er gjennom bevisførselen sannsynliggjort at C var narkoman eller metadonbruker og at hun samtykket i å bli identifisert som dette ved navn, alder og bilde. Det vises til forklaringene til B, D og E.

Generelt gjelder at inngrep i ytringsfriheten krever en tungtveiende begrunnelse etter grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Resultatet beror på en rettsstridsvurdering, og inngrep i ytringsfriheten forutsetter at det foreligger tvingende samfunnsmessig behov – « pressing social need ». Vilåret om at inngrepet i ytringsfriheten må være nødvendig i et demokratisk samfunn gjelder både i forhold til vernet om omdømmet og vernet om privatlivets fred. Spørsmålet om utsagn er vernet av ytringsfriheten beror på en avveining hvor flere ulike momenter kommer i betraktning. Det vises til Rt-2005-1677 avsnitt 72 med henvisning til tidligere avgjørelser.

I denne saken foreligger tre alternative frifinnelsesgrunnlag. For det første må Nettavisen frifinnes fordi utsagnet om at C er metadonbruker/narkoman har en tilstrekkelig faktisk

forankring. Det er ført tilstrekkelig bevis for at utsagnet er sant. En opplysning om at vedkommende er metadonbruker er for øvrig en lite grov beskyldning, noe som innebærer at det ikke kan stilles store krav til faktisk forankring. Om C med rette skal betegnes som narkoman eller metadonbruker er underordnet. Det er i så fall tale om et mindre kvalitativt avvik uten rettslig betydning. Tingretten har lagt til grunn et for strengt beviskrav for at utsagnet er riktig. Det avgjørende må være om journalisten hadde grunn til å stole på at opplysningene var sanne ut fra forholdene slik de fremsto på ytringstidspunktet. Det gjelder altså et lempeligere krav enn tradisjonelt sannhetsbevis, noe som ikke er hensyntatt av tingretten. En rekke bevismomenter tilsier at C var narkoman eller metadonbruker på intervjuet. Nettavisen må derfor frifinnes for kravet om mortifikasjon og oppreisningserstatning basert på at utsagnet er en ærekrenkelse.

For det annet er det uansett ikke tale om et rettsstridig utsagn. Rettsstridsvurderingen er felles i forhold til ærekrenkelse og krenkelse av privatlivets fred. Terskelen for domfellelse for brudd på privatlivets fred er høy. Det fremgår av avgjørelsene i Rt-2005-1677 , Rt-2007-687 , Rt-2008-489 , Rt-2008-1089 og Rt-2010-258 . Ved vurderingen må det legges vekt på at artikkelen hadde stor allmenn interesse. Narkotikapolitikk var av Arbeiderpartiet gjort til et viktig tema under valgkampen i 2009, og det var derfor av stor interesse å lage en situasjonsrapport om narkomanes syn på valget og narkotikapolitikken. Tingretten tok feil på dette punkt. Dersom retten kommer til at C har gitt samtykke til at hun i forbindelse med intervjuet blir betegnet som narkoman eller metadonbruker, må Nettavisen frifinnes for alle krav uavhengig av en bredere interesseavveining. Det fremgår av bl.a. Rt-2007-687 (Big Brotherhooden) avsnitt 62 og Rt-2008-1089 (Bryllupsfotoddommen) avsnitt 36. Beviskravet for at det foreligger samtykke må være alminnelig sannsynlighetsovervekt. Det foreligger her. Under enhver omstendighet var B i aktsom god tro med hensyn til at det forelå et samtykke fra Cs side.

For det tredje må Nettavisen uansett frifinnes fordi det er utvist journalistisk aktsomhet. Aktsomhetsspørsmålet har betydning i to relasjoner. Dels er spørsmålet om aktsomhet et moment i rettsstridsvurderingen og dels er aktsomhet et selvstendig frifinnelsesgrunnlag for oppreisningskravet etter skadeserstatningsloven § 3-6 som krever at det er utvist uaktsomhet. Et utsagn som mangler tilstrekkelig faktisk forankring, kan likevel være rettmessig hvis det ikke kan rettes vesentlige bebreidelser mot journalistens arbeid for å avdekke sannheten. Beskyldningen her er ikke alvorlig. Det kan derfor ikke oppstilles noen streng undersøkelsesplikt. Journalisten hadde grunn til å tro at C var narkoman og at det dessuten forelå samtykke. Han har opptrådt aktsomt og kravet til « etics of journalism » er oppfylt.

Det er derfor ikke grunnlag for verken mortifikasjon eller oppreisning.

Subsidiært gjøres det gjeldende at det uansett ikke er grunnlag for oppreisningserstatning etter § 3-6. Regelen om oppreisning er en « kan »-bestemmelse. C kan kritiseres for at hun ikke har korrigert opplysningene under intervjuet, for ikke å ha tatt forbehold, for ikke å ha lest intervjuet da det ble publisert og for ikke å ha protestert overfor Nettavisen på synlig vis før 22. januar 2010. Oppslaget var dessuten aldri noen toppsak og den ble raskt historie. Skade eller ubehag kunne dessuten vært unngått ved å svare korrekt under intervjuet eller ved å ta forbehold. Nettavisen fjernet dessuten artikkelen straks C reiste innsigelse mot den. Det er flere eksempler på at oppreisning ikke tilstår i slike tilfelle.

Hvis lagmannsretten kommer til at det foreligger en rettsstridig ærekrenkelse er det ikke innvendinger mot mortifikasjon.

C har ikke rettslig interesse i å få dom for at artikkelen ikke skal publiseres på ny. Nettavisen har uttalt at det ikke er aktuelt å publisere den på ny og artikkelen er ikke lenger aktuell.

Tingrettens kostnadsavgjørelse er i strid med loven, idet C ikke kan anses å ha vunnet saken, når hun tilkjennes oppreisning for en liten del av påstandsbeløpet.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Mediehuset Nettavisen AS, A og B frifinnes.
2. C dømmes til innen to uker fra dommens forkynnelse å betale sakens omkostninger for tingretten og lagmannsretten til Mediehuset Nettavisen AS, A og B.

Ankemotparten, C, har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Ved vurderingen av om utsagnet er en rettsstridig ærekrenkelse og krenkelse av privatlivets fred, skal det foretas en objektiv tolking basert på hvordan en alminnelig leser vil oppfatte utsagnet, jf. avsnitt 56 følgende i Rt-2005-1677 . Tingrettens dom er riktig på dette punktet.

Å betegne C som metadonbruker er en ærekrenkelse som det ikke er ført sannhetsbevis for. Utsagnet insinuerer dessuten at C har vært heroinmisbruker. Opplysninger om privatpersoners forhold til narkotika er også vernet av privatlivets fred.

Ved vurderingen av om det er tale om en rettsstridig ærekrenkelse må lagmannsretten bygge på at det er tale om en faktumbeskyldning, ikke et verdiutsagn. Partene er enige om dette. Det er ikke riktig som motparten anfører at det er en glidende overgang mellom faktabeskyldninger og verdiutsagn. Det er tale om et enteneller. Det vises bl.a. til avsnitt 75 i Rt-2003-1190 og til Rt-2002-764 på side 775 . Motpartens syn strider mot sannhetsgrunnsetningen. Grensen har flyttet seg tilbake til tidligere norsk praksis i nyere EMD-praksis. Det vises til dommen av 6. mai 2003 i saken Perna mot Italia og dommen av 15. november 2007 i saken Pfeifer mot Østerrike.

Det skal foretas en avveining mellom hensyn til vernet om privatlivet etter artikkel 8 og hensynet til ytringsfriheten etter artikkel 10. Rettsutviklingen har de siste årene gått i retning av et sterkere personvern. Det vises til EMDs dom av 9. april 2009 i saken A mot Norge som gjelder saken i Rt-2005-1677 og Ragna Aarlis artikkel i Lov og Rett nr. 6 for 2009. Hovedregelen er at det foreligger en krenkelse hvis beskyldningen er usann. I saker der hensynet til privatlivet står sentralt, vil det dessuten være lettere å fastslå krenkelse selv om beskyldningen skulle være sann eller det er utvist aktsomhet med hensyn til den faktiske forankringen av utsagnet. Spørsmålet om utsagnet er sant eller om det er utvist aktsomhet i så måte, har først og fremst betydning for mortifikasjonsspørsmålet.

Hovedregelen er at usanne ærekrenkelser ikke er beskyttet av ytringsfriheten, og at det må foreligge særlige grunner for at ytringen likevel skal være beskyttet. I kravet til « særlige grunner » ligger at det i det minste må dreie seg om en ytring av allmenn interesse, og at journalisten og redaktøren må ha vært aktsomme ved utformingen av oppslaget og publiseringen, jf. bl.a. Rt-2005-1677 (Fedrelandsvennen) avsnitt 74 og 75 og avsnitt 79 i EMDs dom av 17. desember 2004 i saken C og Baadsgaard mot Danmark. I vurderingen av om det foreligger særlige grunner må det tas hensyn til hvor alvorlig beskyldningen er og hvor pålitelig kilden er. EMDs dom av 9. april 2009 viste at flertallet i Rt-2005-1677 hadde tatt feil med hensyn til om det forelå særlige grunner, og ikke tatt tilstrekkelig hensyn til vernet om privatlivet. Unntakene fra hovedregelen i EMDs praksis knytter seg i praksis bare til tilfelle der kilden er et offentlig dokument, der det er

grunn til å ha særlig tillit til kilden eller der det er et spesielt behov for allmennheten til å få kjennskap til offentlige forhold. Det vises til dommene i saken Bladet Tromsø mot Norge og i saken Tønsbergs Blad mot Norge.

Spørsmålet om det er bevist at C var metadonbruker har bare betydning for spørsmålet om mortifikasjon, ikke for spørsmålet om krenkelse av privatlivet. Motparten har bevisbyrden for at utsagnet er sant, og beviskravet er her like strengt som for domfellelse i en straffesak. I beskyldningen om at C er metadonbruker ligger at hun har opptrådt straffbart. Det vises til Rt-1988-1398, på side 1406 -1407, og avsnitt 78 i dommen i saken C og Baadsgaard mot Danmark. Det er ikke holdepunkter for at C er metadonbruker. Det vises til den skriftlige bekreftelsen fra sykepleier Bøckmann. Det er feil når tingretten sidestiller spørsmålet om C er metadonbruker med spørsmålet om hun er narkoman. Det er her ikke bare tale om et mindre kvalitativt avvik; det er et annet tema. Uansett er det heller ikke ført bevis for at C var narkoman. At hun ved ett tilfelle er tatt for besittelse av piller er ikke tilstrekkelig. Det kan heller ikke tillegges vekt at hun er observert nederst i Karl Johans gate.

Hvorvidt C har gitt et samtykke er et bevisspørsmål. Det må bevises med mer enn alminnelig sannsynlighetsovervekt at samtykke er gitt. Det må dreie seg om et opplyst samtykke og samtykket må omfatte at hun er betegnet som metadonbruker med fullt navn og bilde. Det forhold at hun har samtykket i et intervju innebærer ikke at hun har samtykket i å bli betegnet som narkoman eller metadonbruker. Det følger av Bs egen forklaring at C ikke har gitt noe uttrykkelig samtykke til den publisering som fant sted. Journalisten kan ikke gå lenger enn samtykket gjelder, jf. Mæland, Ærekrenkelser, 1986, side 205.

I forhold til spørsmålet om mortifikasjon er aktsomhet en minimumsbetingelse for ytringsfrihetsbeskyttelse. Dette gjelder også i forhold til spørsmålet om det foreligger samtykke. Det gjelder et krav om at journalisten må bevise aktsomhet « i enhver henseende », jf. straffeloven § 249 nr. 3. Dette fremgår av EMDs dom av 22. mai 2008 i saken Alithia – Kypros i avsnitt 67. Det samme fremgår forutsetningsvis av avsnitt 78. flg i Rt-2003-1190 (Minnefonddommen) og av avsnitt 75 i Rt-2005-1677 (Baneheiadommen). Aktsomhetsnormen er streng, jf. Rt-1988-1398 . B burde avklart premisene for intervjuet med C direkte. Han burde også ha avklart samtykkespørsmålet skriftlig og forelagt henne intervjuet til godkjenning.

At oppslaget har allmenn interesse er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse for frifinnelse. Problemstillingen er om det var i allmennhetens interesse å få vite at C er metadonbruker om så var tilfelle. Det som skal vurderes er med andre ord ikke om saken som sådan har allmenn interesse, men om det konkrete utsagnet har det. Man må altså spørre seg om beskyldningen har allmenn interesse. Dette fremgår bl.a. av avsnitt 72 EMDs dom i saken C og Baadsgaard – Danmark. Det vises også til Rt-2005-1677 avsnitt 75. Selve saken erkjennes å ha en viss allmenn interesse, men denne er likevel ikke særlig fremtredende.

For så vidt gjelder øvrige momenter må det ved vurderingen av om vernet om privatlivet er krenket, legges betydelig vekt på at C ikke er en offentlig person. Det skal også legges vekt på at det her ikke er tale om videreformidling av en beskyldning som andre har fremsatt. EMDs praksis viser at det foreligger rettstridig krenkelse av privatlivets fred også for offentlig kjente personer hvis det er gitt sensitive opplysninger som ikke har betydning for den offentlige debatt. Dette gjelder selv om opplysningen er sann. Det er ikke riktig som motparten hevder at det her skal anlegges en totalvurdering. Videre er det ikke rom for overdrivelser når det gjelder faktautsagn.

Konklusjonen er at utsagnet om at C er metadonbruker er rettsstridig både i forhold til vernet om privatlivet og i forhold til injuriebestemmelsene.

B har utvist uaktsomhet og vilkårene for oppreisningserstatning i skadeserstatningsloven § 3-6 er derfor oppfylt. Oppreisningsbeløpene er satt altfor lavt. Tingretten har ikke tatt hensyn til at det i rettspraksis ilegges betydelig høyere oppreisningserstatning overfor det medium som har fremsatt beskyldningen. Hensynet til allmennpreventive hensyn skal tillegges stor vekt ved utmålingen. En erstatning på 30 000 kroner for et organ som Nettavisen har ingen preventiv effekt. Det er ikke grunn til å kritisere C for at hun ikke tok noe forbehold og at det gikk lang tid før hun tok opp saken med Nettavisen.

Publiseringsforbudet som er nedlagt i tingretten bør opprettholdes i lagmannsretten.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. A, B og Mediehuset Nettavisen AS dømmes til å betale ytterligere oppreisning til C med et beløp på hver, fastsatt etter lagmannsrettens skjønn.
3. A, B og Mediehuset Nettavisen AS dømmes in solidum til å betale til C fulle saksomkostninger for tingretten.
4. A, B og Mediehuset Nettavisen AS dømmes in solidum til å betale Cs saksomkostninger for lagmannsretten.

Lagmannsretten ser slik på saken:

Som et generelt utgangspunkt gjelder at det må foreligge tvingende samfunnsmessige behov for å gjøre inngrep i ytringsfriheten. Enhver sanksjon mot ytringer anses som et slikt inngrep. En rekke ulike hensyn og forhold vil kunne være relevante ved vurderingen av om det i en konkret sak er grunnlag for inngrep i ytringsfriheten i form av straff, mortifikasjon, erstatning eller lignende. Det vises således til følgende uttalelse i Rt-2003-928 (Tønsberg Blad) som også tingretten har gjengitt:

Avgjørelsen i Rt-2002-764 og EMDs praksis viser at det ved den konkrete avveiningen må foretas en vurdering etter flere kriterier. Av disse finner jeg grunn til å fremheve graden av allmenn interesse, beskyldningens karakter, derunder om beskyldningen klassifiseres som « value judgment » eller « factual statement », om den retter seg mot offentlig person eller privatperson, samt graden av aktsomhet, derunder om og eventuelt i hvilken utstrekning media på publiseringstidspunktet hadde holdepunkter i faktum for at påstanden var sann. Generelt vil ytringen ha et sterkt vern dersom den gjelder forhold av allmenn interesse, verdivurderinger, videreformidling, offentlig person, og det foreligger sterke holdepunkter for at påstanden var sann. Motsatt: Gjelder saken beskjedent allmenn interesse, faktapåstander, egen fremsettelse, privatperson, og det foreligger svake holdepunkter for at påstanden var sann, har ytringen et mindre sterkt vern.

Prosessfullmektigene har vist til en rekke avgjørelser i Høyesterett og i Menneskerettighetsdomstolen hvor de ulike kriteriene nevnt i sitatet foran har vært fremme, og de har redegjort for sitt syn på hvordan de ulike kriteriene skal bedømmes i vår sak.

Lagmannsretten finner det klart at utsagnet om at C var metadonbruker objektivt sett må anses som en ærekrenkelse og en krenkelse av privatlivets fred. Utsagnet er egnet til å skade Cs gode navn og rykte, jf. straffeloven § 247, og utsagnet omfattes også av uttrykket « personlig ... forhold » i straffeloven § 390. Slik lagmannsretten oppfatter det er dette heller ikke bestridt av Nettavisen, selv om Nettavisen hevder at beskyldningen er lite grov. Lagmannsretten finner det på dette punkt tilstrekkelig å vise til tingrettens begrunnelse på side 9 og 10 i dommen, som lagmannsretten slutter seg til.

Etter lagmannsretten syn er det sentrale i vår sak om det skal legges til grunn at C har samtykket i at hun i Nettavisens oppslag ble betegnet som metadonbruker, eventuelt som narkoman/narkotikamisbruker. Ved vurderingen av dette spørsmålet, har det betydning om C på publiseringstidspunktet faktisk var eller hadde vært narkotikamisbruker/narkoman eller metadonbruker, idet det har formodningen mot seg at hun har samtykket i at hun skulle presenteres som dette, dersom det ikke var riktig. På den annen side vil den omstendighet at hun har sagt seg villig til å delta i intervjuet, avhengig av hva B sa om hensikten med intervjuet, i seg selv kunne være et bevismoment for at hun var narkotikamisbruker. Det er derfor bevismessig sammenheng mellom samtykkespørsmålet og spørsmålet om C var metadonbruker, eventuelt narkotikamisbruker (narkoman).

Dersom lagmannsretten kommer til at C har samtykket i at hun kunne presenteres som metadonbruker, foreligger det ingen krenkelse av privatlivets fred. Det vises bl.a. til Rt-2007-687 (Big Brother), avsnitt 62 og Rt-2008-1089 (bryllupsfoto), avsnitt 36. Lagmannsretten antar at et slikt samtykke medfører at det heller ikke foreligger en rettsstridig ærekrenkelse, selv om beskyldningen skulle være usann og mangle faktisk forankring. Dersom lagmannsretten kommer til at C var narkotikamisbruker, men ikke metadonbruker på publiseringstidspunktet, blir spørsmålet hvilken betydning det skal ha.

Intervjuet fant som nevnt sted på valgdagen i 2009. B har forklart at hans oppdrag gikk ut på å intervju noen narkomane om deres syn på valget. Bakgrunnen var at Arbeiderpartiet under valgkampen hadde fokusert på narkomanes situasjon og på narkotikapolitiske tiltak.

B gikk til Vaterlandsparken i Oslo, fordi han mente at det ofte oppholdt seg narkomane der. Ifølge B tok han kontakt med D, E og C og fortalte dem at han ønsket å lage et intervju med dem om narkomanes syn på valget. C har i sin forklaring benektet dette og uttalt at hun trodde det dreide seg om et « fem på gaten"-intervju. Vitnene D og E – som forklarte at de hadde vært heroinmisbrukere og at de nå var metadonbrukere - bekreftet begge to at B opplyste at han ønsket å intervju dem i egenskap av (tidligere) narkotikamisbrukere. Lagmannsretten finner det ikke sannsynlig at ikke også C oppfattet hva som var rammene for intervjuet.

Over artikkelteksten er det et fotografi med navnene og alderen på de tre under. Overskriften i artikkelen er « - Hva vil du gjøre, Jens », og i ingressen heter det: « Bare én av disse gir Jens Stoltenberg fornyet tillit ». Brødteksten innledes slik: « - Jeg har stemt på det eneste partiet det går an å stemme på, nemlig Frp. Jeg har stemt på dem i flere år, for de sier hva de mener, sier metadonbruker C (42) ».

E forklarte videre at hun under samtalen med B la armene om D og C og uttalte « vi er tre metadonbrukere » eller lignende. D og B bekreftet i sine forklaringer at E uttalte dette, og lagmannsretten legger til grunn at det var dette som gjorde at C i intervjuet ble betegnet som metadonbruker. Etter forklaringene legger lagmannsretten til grunn at B ikke spurte C og D om det var riktig at de var metadonbrukere, men at verken D eller C protesterte mot Es utsagn. E sa i sin forklaring at hun ut fra sitt kjennskap til C, regnet med at også hun var metadonbruker.

Som nevnt taler den omstendighet at C lot seg intervjuet og fotografere i seg selv for at hun var eller hadde vært narkotikamisbruker. Lagmannsretten finner at også andre bevismomenter med styrke taler for dette.

Riktig nok har C benektet at hun har misbrukt illegale narkotiske stoffer annet enn ved enkeltstående anledninger, men aldri heroin. Hun erkjente at hun én gang hadde blitt ilagt en bot på 5 000 kroner for befatning med narkotika, men hun forklarte at det i virkeligheten dreide seg om legemidler hun hadde fått utskrevet av lege og at hun vedtok forelegget for å få saken ut av verden. Hun forklarte videre at hun har fått utskrevet beroligende og muskelavslappende legemidler og at hun nå er uføretrygdet som følge av dårlig rygg og benskjørhet. Lagmannsretten finner imidlertid ikke at hennes forklaring om befatning med narkotika er troverdig.

Lagmannsretten legger vesentlig vekt på at både D og E forklarte at de flere ganger gjennom en del år hadde møtt C i narkotikamiljøet i Oslo, både på « Plata » og andre steder. E sa at hun hadde sett C « på kjøret » gjennom mange år.

Videre legger lagmannsretten vekt på at hun har nektet å oppheve taushetsplikten for sin fastlege og for sykepleier Bøckmann som hun har hatt kontakt med i Skien. Under hovedforhandlingen i tingretten ga Nettavisen samtykke til at C fremla en uttalelse som hun hadde innhentet fra Bøckmann dagen før C reiste sak. Uttalelsen lød slik: « Det bekreftes herved at C f. *.*.67 IKKE er registrert bruker av substitusjonsbehandling (metadon/subutex) ». Under saksforberedelsen for lagmannsretten krevde Nettavisen at C opphevet taushetsplikten for sykepleier Bøckmann og Cs fastlege. C motsatte seg dette, og ville heller ikke medvirke til at utskrift av strafferegisteret samt opplysninger om pågripelser, anmeldelser og lignende ble fremlagt. I beslutning av 20. juni 2011 kom lagmannsretten til at C kunne nekte at sykepleier Bøckmann og fastlegen ble ført som vitner og at C heller ikke kunne pålegges å innhente utskrift av strafferegisteret. Lagmannsretten finner det klart at C ville medvirket til denne bevisførselen hvis Bøckmann og fastlegen kunne bekrefte at hun ikke var eller hadde vært narkotikamisbruker.

Lagmannsretten finner det etter dette utvilsomt at C var eller hadde vært narkotikamisbruker. Det er etter lagmannsrettens syn usikkert om C på publiseringstidspunktet var metadonbruker. Riktig nok protesterte hun ikke på at E sa at alle tre var metadonbrukere, men det kan skyldes at C ikke la merke til eller vekt på uttalelsen der og da. Uttalelsen fra Bøckmann gir ikke et sikkert grunnlag for å slutte at C ikke var metadonbruker, ettersom det ikke kan legges til grunn at Bøckmanns uttalelse bygget på en landsdekkende oversikt. Det vises i den forbindelse til at C ikke tillot at Bøckmann avga forklaring.

Cs advokat gjør gjeldende at samtykket til å la seg intervjuet ikke kan anses å omfatte at C betegnes som metadonbruker i artikkelen. Det anføres at B skulle fått et skriftlig samtykke fra C og at han burde forelagt den delen av oppslaget som gjaldt C for henne før artikkelen gikk i trykken.

Lagmannsretten er ikke enig i dette. Det kan ikke oppstilles noe krav om at samtykke skal være skriftlig, og heller ikke at intervjuet skulle forelegges C når hun ikke selv hadde stilt dette som en betingelse. Den omstendighet at dette ikke ble gjort av B vil derfor bare ha bevismessig betydning.

Etter lagmannsrettens syn må Cs samtykke anses å ha omfattet at hun og de to andre kunne presenteres som narkotikamisbrukere eller tidligere misbrukere i artikkelen. Det lå som en klar forutsetning i Bs forespørsel om de tre ville la seg intervjuet om narkomanes syn på valget. I forhold til det som var bakgrunnen for Bs oppdrag, og som ble formidlet til de tre

intervjuobjektene, ville det etter lagmannsrettens syn ikke gi mening om de tre ikke skulle fremstå som misbrukere eller tidligere misbrukere. Den omstendighet at C tillot at hun ble fotografert, underbygger også at hun var innforstått med at hun ville bli identifisert.

Etter lagmannsrettens oppfatning er det ikke av avgjørende betydning om C var metadonbruker eller ikke.

For det første kan det etter lagmannsrettens syn ikke anses som mer belastende å bli betegnet som metadonbruker enn som heroinmisbruker, narkoman eller lignende. Riktig nok vil metadonbrukere ha flere år med straffbar bruk av narkotika bak seg. Det vil imidlertid også gjelde for dem som betegnes som narkotikamisbruker, narkoman eller lignende. Videre er det lagmannsrettens syn at folk flest antagelig vil se med større velvilje på dem som går på metadon eller tilsvarende preparater, idet de viser at de har hatt evne og vilje til å komme seg ut av sitt straffbare misbruk.

For det annet var en eventuell misoppfatning hos B naturlig på bakgrunn av Es utsagn som C ikke protesterte mot. Det kan hevdes at B burde bedt D og C om å bekrefte Es utsagn, men slik situasjonen fremstilte seg for ham, kan han etter lagmannsrettens syn ikke klandres for at han stolte på Es utsagn. Han har derfor opptrådt så aktsomt som man kunne vente.

At C i ettertid fikk problemer med å ha fremstått som metadonbruker, bl.a. overfor sine barn, kan ikke tillegges vekt.

Lagmannsretten er etter dette kommet til at det samtykket C ga, medfører at det ikke foreligger en rettsstridig ærekrenkelse som skal mortifiseres. At det ikke er grunnlag for mortifikasjon følger også av at utsagnet om at C var metadonbruker hadde tilstrekkelig faktisk forankring på publiseringstidspunktet, og at det ikke er mer belastende å bli betegnet som metadonbruker enn som narkoman eller lignende.

Samtykket medfører også at det ikke foreligger en rettsstridig krenkelse av privatlivets fred.

Siden det ikke foreligger noen rettsstridig krenkelse, er det heller ikke grunnlag for oppreisningserstatning.

Nettavisen, A og B skal etter dette frifinnes og har vunnet saken.

Sakskostnadsspørsmålet skal avgjøres etter tvistelovens regler, jf. straffeprosessloven § 440 første ledd. Lagmannsretten finner at Nettavisen, A og B skal tilkjennes sakens kostnader for tingretten og lagmannsretten i samsvar med hovedregelen i § 20-2. Lagmannsretten finner ikke at det foreligger tungtveiende grunner for å gjøre unntak etter § 20-2 tredje ledd.

For tingretten krevde Nettavisen 148 750 kroner i sakskostnader, fordelt på 143 750 kroner i salær og 5 000 kroner i utlegg til kopiering. Cs advokat hadde ikke bemerkninger til oppgaven for tingretten. Den legges til grunn.

For lagmannsretten har Nettavisen krevd 156 200 kroner fordelt på 151 200 i salær og 5 000 kroner i utlegg til kopiering. Cs advokat hadde ikke innvendinger til oppgaven som legges til grunn.

Nettavisen har rett til fradrag for inngående merverdiavgift. Beløpene er derfor eksklusive slik avgift.

Dommen er enstemmig.

På grunn av sakens art og andre gjøremål er dommen ikke avsagt innen fristen i straffeprosessloven § 42 tredje ledd.

Domsslutning:

- 1. Mediehuset Nettavisen AS, A og B frifinnes.*
- 2. I sakskostnader for tingretten betaler C innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom 148.750 – etthundreogfortiåttetusensjuhundreogfemti – kroner til Mediehuset Nettavisen AS, A og B.*
- 3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler C innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom 156.200 – etthundreogfemtisekstusentohundre – kroner til Mediehuset Nettavisen AS, A og B.*